

Nem hagy el Isten

Időpont: Nagycsütörtök – 1964. március 26.

Alapige: Róm 8,31-37

„Mit mondunk azért ezekre? Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk? A ki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mimódon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk? Kicsoda vádolja az Isten választottait? Isten az, a ki megigazít; kicsoda az, a ki kárhoztat? Krisztus az, a ki meghalt, sőt a ki fel is támadott, a ki az Isten jobbán van, a ki esedezik is értünk: kicsoda szakaszt el minket a Krisztus szerelmétől? Nyomorúság vagy szorongattatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy meztelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver-é? A mint megvan írva, hogy: Te éretted gyilkoltatunk minden napon; olybá tekintenek mint vágó juhokat. De mindezekben felettébb diadalmaskodunk Az által, a ki minket szeretett.”

Ebben az esztendőben a nagyheti esti áhítatok vezérfonala a 181. számú énekünk, amit most is énekeltünk: „Jézus, szenvedésedről mostan elmélkednem...” Legalább pár mondatot hadd mondjak el erről az énekről, hogy ezzel is közelebb jöjjön hozzánk! Maga az ének régi, kerek háromszáz esztendő. Szerzője Birken Zsigmond nürnbergi tudós, költő s énekköltő. Papgyerek. Édesapja lelkész volt Csehországban, de nem sokáig. Hite miatt száműzték, és kénytelen volt feleségével és hároméves kisfiával együtt felesége szülőföldjére, Nürnbergbe menekülni. Ott kapott diakónusi állást, ami ma megfelel a másodlelkézi állásnak. Nem sokáig élt. Halála után fia teológusnak ment, de amellet jogot is tanult. Mikor tanulmányait elvégezte, nem ment lelkésznek, neveléssel kereste kenyerét. Nürnbergben telepedett meg ő is. A városban akkor divatos volt a költészet, ő is írt költeményeket, és neves költő lett. Az akkori idők barokk ízlésének megfelelő verseit már rég elfeledték, befedte őket a feledés pora, s ma már csak az irodalomtörténészek ismerik csupán, de az akkor énekelt egyházi lelki énekei – ezeket is írt – túlélték híres verseit. Ezeket ma is éneklük. Énekeskönyvünkben csak ez az egyetlenegy ének van tőle. Dallama a cseh testvérektől való, magyarra Zábrák Dénes fordította. Jó ezeket szem előtt tartani, mikor ezt az éneket énekeljük. Igaz, ezek az énekek megszületésük pillanatában tulajdonképpen elváltak szüleiktől, a költőtől, s elkezdenek különálló életet élni, különállóan munkálkodni az éneklő gyülekezet szívében és lelkében, de azért mindig sokat jelent számunkra az, ha tudjuk kitől, milyen körülmények között, hogyan születtek meg. Ezeket az énekeket Isten gazdagon megáldotta, nemcsak születésüket, hanem életük folyását is. Legyen áldott érette Isten!

A mai estére a sorozat összeállítója ez éneknek 5. versét jelölte meg az igehirdetés témájául, hadd olvassam fel még egyszer: „Ha bűnöm miatt rettent kárhozat gyötrelme, Jézus, érdemed megment, s nem árthat sérelme. Szervedesed lelkemet méltán megnyugtatja: a kit Isten szeret, azt el nem hagyhatja.”

Ez énekversnek utolsó két sora az, amire különösképpen kell figyelmünket irányítani: Akit Isten így szeret, azt el nem hagyhatja. Ez igehirdetés témáját az összeállító így állapította meg: nem hagy el Isten! A kirendelt ige is azzal kezdődik, hogy Isten velünk. Ebben a megfogalmazásban, ahogy Pál apostol itt megírta, Istennek nem elháríthatatlanul mindenütt jelenlétét akarja dokumentálni, mert nyilvánvaló, hogy az az Isten, aki mindenütt jelen van, az velünk is jelen van, akár látszik, akár nem, akár örülünk ennek, akár zavar bennünket jelenléte – velünk van. Pál apostol azonban úgy látja, hogy itt többről van szó, mint Isten jelenlétéről. Ez nem fizikai jelenlétet akar jelenteni, hanem állásfoglalást. Isten velünk van, ez azt jelenti: pártunkon van. A mi pártunkon van, ha az érdekek – Isten érdeke meg az ember érdeke – össze is ütköznek egymással. Isten akkor sem a maga, hanem a mi pártunkon van!

Merész dolog ezt állítani. A tapasztalat ugyanis igen sokszor az ellenkezőjét látszik bizonyítani. Pál apostol mégis ezt merte mondani, mégpedig olyan ünnepélyes formában, mint a Római levél 8. fejezetének végén van megírva, ahol szinte szárnyal a himnusz, a győző vitézek diadalmas himnusza: Isten a mi pártunkon van!

Három oldalról szeretném ennek az igének kapcsán ez igazságot közelebb hozni hozzánk, hogy az Atya, a Fiú és a Szentlélek Úristen a mi pártunkon van. Igaz, az anyaszentegyháznak a Szentháromságról szóló tanítása ebben az igében közvetlenül nincs megfogalmazva, de majd meg fogjuk látni, hogy benne van ebben az igében is az Atya, Fiú és Szentlélek Úristennek a mi pártunkon való állásának bizonyoságtétele.

1. Az Atya a mi pártunkon van!

Így kezdődik az ige: Isten velünk! Érted? Isten nem a Fiának pártján, hanem a mi pártunkon van. „A ki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mimódon ne ajándékozná vele együtt mindent minékünk?” Úgy intézi a világ sorsát, hogy nem Fiának, az egyszülöttnek akar kedvezni, annak, aki neki mindig csak örömet szerzett, hanem nekünk, embereknek, akik megszegtük parancsát, akik bánatnál egyebet nem okoztunk atyai szívének, minket szeret így, tékozló gyermekeit, a Fiával, az egyetleneggyel szemben.

Testvéreim, nagycsütörtök estéje kényszerít bennünket a visszaemlékezés kapcsán arra, hogy ezt a nagy kijelentést megpróbáljuk történetileg is alátámasztani, s meg fogjuk látni, milyen csodálatosan igaz ez az elragadtatott himnusz arról, hogy Isten tulajdon fiának nem kedvezett, hanem nekünk.

Gondoljunk a Getsemáne kerti jelenetre! Itt azért harcol Isten Fiával, hogy vállalja a váltságot. Vállalta tudva azt, hogy a váltság az ember méltó büntetésének magára vállalása, tehát a halált, szenvedést, kárhozatot fogja jelenteni. Mindig más dolog valamit elméletben vállalni, igaz, ez is nagy dolog, de még nagyobb, mikor komolyra fordul a dolog, s nem szavakon fordul meg a kérdés, de vállalni kell tetteben is. Nem akarom túl elembesíteni Jézus Krisztust, de mikor a mi Urunk Jézus Krisztusunk a Getsemáne kertjében elérkezett ahhoz a pillanathoz, mikor vállalnia kellett azt, amit az Atyának megígért, akkor nézd meg, milyen véres verítéket izzad, s hogy könnyörög az Atyának, nem egyszer, háromszor újra és újra visszatér ehhez a gondolathoz: Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e keserű pohár! Nem tudom, nem lehetne másképp megváltani az emberiséget? Atyám, megértem, hogy hiányoznak neked gyermekeid, az emberek, akiket életre hívtál, megteremtettél, szeretnéd magad mellett tudni őket, hiányoznak, azért küldesz engem, hogy vállaljam érettük mindazt az elégtételt, mely számodra is elégtétel. Tudom, megígértem, Atyám, a váltság munkáját, de mégis remeg a szívem, veríték gyöngyöz arcomon, Atyám, nem volna mégis más mód a világ megváltására? Keress, kérlek, valami más módot, hogy ezt a keserű poharat ne kelljen kiinnom, csak ezt a nagypénteket, ezt a Golgotát vedd el tőlem!

Megrendítő az, amit Jézus tusakodásában végigharcol a Getsemáne-kertben. De nem kevésbé megrendítő az Atya számára sem. Aki tulajdon Fiát olyan kimondhatatlanul szerette, látni őt, ahogy megtorpan az utolsó lépések előtt. Látni, amint véres verítéket izzad, gyötrődik, és újra s újra könnyörög: Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem ez a pohár!

Nem tudom, szabad-e nekünk Istenről egyáltalában úgy beszélni, mint emberről, de mi emberek nem tudunk másképpen fogalmazni, nem tudunk dolgokat másképp el sem képzelni, nem is szeretném Istent elembesíteni, de sokszor gondolok arra, ha Isten abban a pillanatban azt mondta volna: Álljon meg a váltság munkája! Nem engedem Fiamat gyötrődni azokért, akik nekem mindig csak keserűséget, fájdalmat okoztak! Maradjon befejezetlenül a váltság! – s lehajol Fiához, felemeli, keblére szorítja, hazaviszi, s azt mondja: Hát vesszen a világ, csak te maradj meg nekem! Ha ezt mondta volna, lehetne ezen csodálkozni? Nem csodálkozhatnánk, testvéreim.

Pedig ez még csak az egyik próbatétele volt az Atyának és Fiúnak. Amikor keresztre került a mi Urunk Jézus Krisztusunk, miután vállalta a Getsemáne-kertben az Atya megmásíthatatlan akaratát, akkor ott a kereszten a legmélyebb szenvedésből így kiáltott fel: én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?! Jézus Krisztus az Atyától soha nem kérdezte: miért? Számára mindig az volt a helyes, ahogy az Atya akarta. Ha ő akarja, én teljesítem, de amikor az Istentől való elhagyatottság pokoli kínja szakadt rá, ártatlanul értünk s helyettünk, akkor a nagypénteki koromsötétségben, a kiterjedt nagy csendességben a középső keresztről egy kétségbeesett férfihang kiáltott: én Istenem, én Istenem...

És most hadd mondjam meg, ha el is tudom képzelni azt, hogy az Atya megkeményítette szívét, mikor látni kellett fiának a Getsemáneban való gyötrődését, és azt tudta mondani: nem másítom meg akaratomat, végig kell vinni a váltságot, de amikor kereszten a Fiú, s a mélybe zuhant alá, akkor én nem csodálkoznék azon, ha itt végét szakítja Isten a nagypéntek déli koromsötétségnek, egyszerre felragyogna

az ég, lenyúlna Isten, akit provokáltak a kínozók azzal, hogy azt mondják: Ha Isten Fia vagy, szabadítsd meg magad, szállj le a keresztről! Ha akkor megtörtént volna a világ legnagyobb csodája, és Isten lenyúl a kereszthez, letépi róla Fiát, s ahogyan van, véresen, leköpdösötten, meggyalázva, mezítelenül hazaviszi magához a mennybe, mondván: Vesszen a világ, de téged nem hagylak elveszni, én szerelmes fiam, akiben egyedül gyönyörködöm!

Két mozzanat csupán az, amit elmondottam a szenvedés történetéből, de nem látod belőle, hogy az Atya jobb szeret minket, mint a Fiút, egyszülöttjét? Neki nem kedvezett, hogy nekünk kedvezhessen. Hát csodálkozol azon, hogy amikor Pál apostol erre gondol, szívéből himnusz születik, mert az Atya pártunkon van? Pedig ez még csak az igének egyik versszaka.

2. A Fiú a pártunkon van!

Nem csak az Atya, a Fiú is pártunkon van. A 34. versben ezt olvassuk: „*Krisztus az, a ki meghalt, sőt a ki fel is támadott, a ki az Isten jobbán van, a ki esedezik is érettünk...*” Mikor vége lett a szomorú nagyhétnek, s a húsvéti diadal pontot tett a nagypénteki gyalázat után, mikor eltelt e földön tartózkodásának még negyven napja, és utána Jézus, az egyszülött Fiú megdicsőült, itt hagyva a földet, mely neki csak otthontalansággal, gyötrellemmel fizetett, tanítványait, akik sokszor rútul cserbenhagyták, itt hagyta a testben való lét minden korlátozottságát, megköötöttségét, felment az Atyához.

El tudod-e képzelni azt, hogy mit jelentett Jézus Krisztus számára az, hogy hazamehetek? Igaz, hogy földi életében is az Atyával együtt élt, vele beszélt meg mindent imádságában, számára egészen konkrét, reális volt az Atya jelenléte, mégis milyen más volt az, amikor hazaérkezett. Az Atyaisten ott megtisztelő helyet adott neki, isteni trónusán jobbára ültette, angyalok jöttek mindenfelől, s zengték az éneket: Méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen tisztességet és dicsőséget és áldást! Tízezerszer tízezer, ezerszer ezer angyal zengte úgy az éneket, ahogyan csak angyalok tudnak énekelni a szívnek mélységéből.

És akkor mit csinált a Fiú? Az ember megint csak emberileg tud beszélni a kérdésről. Azt várnánk, hogy ott a Fiú így kiált fel: nem akarok hallani semmit a földről, sem az emberekről! Hátam mögé vetem a főpapokat, írástudókat, a csöcselék népséget Pilátussal, hóhérlegényekkel, a velem együtt megfeszített latrokkal együtt, a tanítványokat, az áruló Júdást, a cserbenhagyó Pétert s a többi gyáva anyámasszony katonáját, és élvezem az otthont, ahol szeretnek, megbecsülnek, ahol az Atya jobbán ülök, az angyalok serege tisztel és dicsőít, s élvezem a menny gyönyörűségét.

Ugye mi ezt így tudjuk elképzelni, s valószínűleg így is csináltuk volna. Krisztusról azonban ezt olvassuk: a mennynek dicsőségében ülve az Atya jobbán „esedezik érettünk”! Rendülj meg, testvérem, a Fiú a mi pártunkon van! Pártunkon volt nemcsak akkor, mikor vállalta a váltságot, hanem akkor is, mikor végrehajtotta érettünk, és visszament a mennybe, akkor is a mi pártunkon maradt. Akkor sem a mennynek dicsőségét, hanem a földnek nyomorúságát látta. A mennyben nem az angyalok szent seregét szemlélte, nem bennük gyönyörködött, hanem az embert látta bűnökben gyöttrődve, kárhozat útján járva, veszedelembé rohanva, és nem bírta háta mögé dobni mindazt, amit a földről magával vitt, a mennyben is kísérti, mint valami rossz álom. E földnek boldogtalansága eltakarja a menny gyönyörűségét, és ajkán egy könnyörgés van: Atyám, szánd meg az embert, akikért meghaltam! Szánd meg a gyáva Pilátusokat, a főpapokat, akik méltatlanok arra, hogy szolgálják köntösében járjanak! Szánd meg a nyomorult és gyáva tanítványokat, szánd meg a sok hálátlan beteget, a bűnök útjára visszatérő gonoszokat, és könnyörülj rajtuk! Olyan jó nekem veled és az angyalokkal együtt lennem, de olyan üres a menny, ha ember testvéreim nincsenek itt. Könyörülj rajtuk, és szerezd meg nekem azt az örömet, hadd térjenek meg, hadd legyenek velem együtt örökre!

Testvérem! Tudom, hogy sok a fantázia abban, ahogy mindezt elmondottam, de tudom azt is, hogy nem tudom másképp érzékeltetni veletek azt, mit jelent számunkra az, hogy az én Uram Jézus Krisztusom az Atyának jobbán, a hatalmas mennyei sereg hódolása közben is ránk gondol és érettünk esedezik, a mi pártunkon van. Nem fél attól, hogy az Atya azt fogja mondani: Fiam, hát nem elég az, hogy én itt vagyok neked, és itt vannak az angyalok is? Nem elég a mennynek minden dicsősége, miért kellene neked még az emberek is? És itt lesz most valósággá az, amit elmondott a földön példázatában a jó pásztorról, aki otthagyja a kilencvenkilenc bárányát, és elmegy megkeresni az eltévedt századikat, mert hiányzik neki az az egy. Én hiányzom neki, és te is hiányzol neki, és ezért esedezik érettünk. Pártunkon a Fiú Isten!

3. A Szentlélek is a mi pártunkon van!

A harmadik gondolatról már csak pár mondatot szólnunk. Pártunkon van a Szentlélek Úristen is! „...kicsoda szakaszt el minket a Krisztus szerelmétől? nyomorúság vagy szorongattatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy meztelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver-é? A mint megvan írva, hogy: *Te éretted gyilkoltatunk minden napon; olybá tekintenek mint vágó juhokat. De mindezekben felettébb diadalmaskodunk Az által, a ki minket szeretett.*” Úgy hangzik ez a bizonyágtétel ebben az igében, mintha valami emberi döntésnek lenne a következménye. Igaz, hogy benne is van az ember döntése, de az embernek ezt a döntését a Szentlélek Úristen munkálja benne. A Szentlélek Úristen, aki azt akarja, hogy senki és semmi sem szakaszthasson el minket attól, aki minket annyira szeretett.

Nagycsütörtök estéje van, az utolsó vacsora emlékünnepe, az utolsó napé, melyen Jézust mindenki elhagyta. Elhagyták a tanítványok, egyik elárulta, másik megtagadta, többiek gyáván szétfutottak. Elhagyták az általa meggyógyított betegek, senki nem mert azok közül sem Jézus védelmére kelni, akik hozsannával magasztalták virágvasárnapján. Megnémultak, olyan árva, elhagyatott Jézus, mint a megszedett szőlőtőke.

S ebben az igében előáll egy ember, aki valamikor maga is üldözője volt Jézus Krisztusnak, és vallást tesz: *Én nem hagylak el téged, Jézus! Vajon mi ad erőt Pálnak arra, hogy ezt a nagy fogadalomtételt el meri mondani: „Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagy a mi Urunk Jézus Krisztusban.”* (38–39. v.) Az, hogy ő látta azt, amit a tanítványok és a többiek nem láttak, amit Pállal együtt mi is láthatunk. A tanítványok és a többiek Jézus szeretetét csak abban látták, hogyan viselt róluk gondot, mennyi szeretettel, tanítgatással nevelte őket. Mi már Pállal együtt tudjuk, hogy meghalt értünk a kereszten kínos halállal. Ezért nemcsak nagy hangú szóval fogadkozunk, hanem egy étellel pecsételjük el ezt a vallomástételt: Nem hagyott el Isten! Nem hagy el Isten! Én sem hagyom el Istent! Ámen.